

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2018

Marking Scheme

Slovenian

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

Skupna ocena (100 točk)

Pazljivo preberite celotni tekst in odgovorite na vprašanja, ki so sestavljena iz treh delov. Na vprašanja odgovorite s svojimi besedami; odgovori, ki morajo biti v slovenskem jeziku, naj temeljijo na danem tekstu.

1. del

(30 točk)

Julijske Alpe med prestižnimi imeni

1. Lonely Planet je Julijske Alpe v knjigi Best in Travel za leto 2018 uvrstil na 3. mesto najlepših svetovnih turističnih regij.

2. Skoraj hkrati z objavo Lonely Planeta o izboru Julijskih Alp je Slovenska turistična organizacija zaznala rekorden obisk na družabnih omrežjih. Obisk na Facebookovi strani Feel Slovenia je presegel 500.000 sledilcev, na strani Instagrama pa 100.000 sledilcev. Facebook Feelslovenia je ena največjih in najbolj aktivnih Facebookovih strani v Sloveniji. V objavah na tem profilu STO poroča o pestri in raznoliki slovenski turistični ponudbi, ter spodbuja turiste k obisku. Najštevilčnejša skupina sledilcev prihaja iz Italije, sledijo Srbija, ZDA, Velika Britanija in Nemčija, medtem ko slovenski uporabniki Facebooka predstavljajo približno desetino vseh sledilcev.

Novica, da je založniška hiša *Lonely Planet* uvrstila Julijske Alpe med 10 najbolj atraktivnih regij sveta, je ta teden bliskovito obredla medije in družabna omrežja. Ker gre za največjega popotniškega založnika na svetu z enormnim vplivom na turistične tokove, je novica vzbudila doma veliko navdušenja, po drugi strani pa tudi pomisleke, kako utegne množični turizem vplivati na naš gorski svet.

3. Medijski velikan je Julijske Alpe v knjigi Best in Travel za leto 2018 uvrstil na laskavo tretje mesto najlepših svetovnih turističnih regij takoj za Severno Irsko ter Aljasko. Primerjajo jih z naravo francoskega Chamonixa in švicarskega Zermatta, vendar z opombo, da je slovenska različica manj znana in predvsem z manj gneče. »Julijske Alpe nudijo izjemno gorsko doživetje v delu Evrope, ki je prepogosto spregledan, a v zadnjem času nežno odpira vrata različnim popotnikom ... Naraščajoče število lokalnih ponudnikov pa združuje utrip dvigajoče pohodništvo z nadstandardnimi nastanitvami v imenitnih pastirskih kočah.« Med bisere, ki so vredni obiska, so poleg Blejskega in Bohinjskega jezera med drugim nanizali še Vršič, Triglavski narodni park, Radovljico, Kranj in Kamnik, med top točke, ki jih je treba videti, pa so uvrstili Loški grad, muzej čebelarstva, Linhartov trg v Radovljici in Blejski Vintgar.

Priznanje in hkrati izziv

4. Pri Slovenski turistični organizaciji (STO) so se odzvali z izjavo, da je za Slovenijo uvrstitev na ta seznam izjemna čast in da bo bistveno vplivala na njeno prepoznavnost. O tem zagotovo ni dvoma, saj Best in Travel izide v osmih največjih svetovnih jezikih in v milijonskih

nakladah. Tokratni izbor je na podlagi anket med popotniki in več kot 200 stalnimi pišočimi sodelavci za to medijsko hišo napravila posebna komisija v Londonu. Glavni razlogi za uvrstitev regije na ta imenitni seznam so, tako STO, prizadevanje Slovenije, da zaščiti edinstvene raznolikosti, značilne za to območje, ki se ponaša se s številnimi naravnimi lepotami, izjemno pokrajino in bogato kulturno dediščino.

5. Neokrnjena narava, naravne vrednote in odprtost so zagotovo glavni aduti naše atraktivnosti in turisti iz sosednjih držav jih zelo dobro poznajo že desetletja. Toda po objavi Lonely Planeta bo turistov in planincev, ki si bodo želeli obiska TNP še več tudi iz drugih držav, kar pa povečuje tudi tveganje za nesreče, zmogljivosti Gorske reševalne službe (GRS) pa ima zagotovo kadrovske in tehnične omejitve. Tako pa opozarja dr. Janez Mekinc, profesor na fakulteti za turistične študije univerze na Primorskem. Po njegovem mnenju utegne postati problematično, da Slovenija nima ustreznega sistema obiskovanja gora oziroma območja TNP.

6. »Ljudem, ki se odločijo za obisk TNP, se ni potrebno nikjer prijaviti, torej ne razpolagamo s podatkom, koliko planincev in obiskovalcev sploh obiše NPZ, kaj šele, da bi vedeli kam nameravajo iti, po katerih planinskih in plezalnih poteh imajo načrt doseči svoj cilj in nenazadnje, kaj je sploh njihov cilj. Prihodnost bo pokazala, koliko obiskovalcev in planincev še prenese TNP s trenutnim sistemom preventivnega dela in reševanja. Izkušnje na žalost kažejo, da mora najprej priti do neprijetnih ali pa tragičnih dogodkov, da se zganejo ustrezne inštitucije in spremenijo sistem. Na to opozarjata tudi GRS in PZS.«

7. Pri Planinski zvezi Slovenije (PZS) pa, ob tem ko prav tako ugotavljajo, da gre za novo priznanje Sloveniji za ohranjanje neokrnjenosti gorskega sveta, ugotavljajo pa tudi, da bodo razvijale takšne oblike trajnostnega turizma, ki bodo čim manj vplivali na naravo. Nikakor ne smemo podleči cenenemu masovnemu turizmu, ki takšne prednosti hitro izniči, opozarja podpredsednik PZS Miro Eržen in dodaja: » Zelo hitro bomo morali doreči celovito strategijo javnega prometa in še posebej obvladovanja prometa v alpske doline.

Razvoj okolju prijaznega obiska

8. Ker dnevnih obiskovalcev nihče ne šteje, je težko določiti njihovo celotno število, empirično pa vsi vedo, da obisk iz leta v leto narašča. Po nekaterih ocenah naj bi park, s širšo okolico, od začetka junija do konca septembra to območje obiskalo pol milijona obiskovalcev in napravilo 1,4 milijona nočitev, kar je skoraj četrtno slovenskega turizma v tem obdobju.

9. Pri TNP so, sporočajo, seveda ponosni, da jih je Lonely Planet uvrstil med najlepše destinacije sveta in se zavedajo nevarnosti, ki jih množično obiskovanje gora zagotovo predstavlja za občutljivo ekološko ravnovesje v parku. V njem že dolgo velja poseben naravovarstveni režim, ki je strožji kot v krajinskih parkih. Edinstvenost območja je že leta 2003 prepoznal tudi Unesco pri OZN ter vključil Julijske Alpe in TNP v mednarodno mrežo biosfernih območij kot del svetovne mreže vzorčnih regij trajnostnega razvoja. Povezujejo se z lokalnimi skupnostmi in skupaj načrtujejo usmerjanje obiskovalcev in spodbujajo okolju prijazen obisk, na primer tudi z uporabo javnega prevoza. Letos so posodobili in z možnostjo parkiranja z aplikacijo za mobilne telefone opremili šest parkirišč v bližini Bohinjskega jezera, kupili 14 koles za izposajo, vzpostavili nove informacijske točke in določene avtobusne povezave.

10. Zanimivo je, da je po anketi, ki jo je lani med obiskovalci izvedel TNP, večina obiskovalcev pripravljena spremeniti navade obiskovanja in se namesto z avtom pripeljati z javnim prevozom. Prav tako so pripravljene tudi plačati obisk parka. Mnogi bi bili za vstop v park pripravljene plačati deset evrov vstopnine, če bi bile v to ceno vključene parkirnine in prevoz. Tudi vprašanje o morebitni uvedbi kvot za obisk Triglava jih ne jezi, marsikdo se celo strinja, da bi bila to prava rešitev. Pogrešajo pa predvsem več digitalnih informacij.

(Prirejeno po: Brane Maselj, Nedelo, sob. 28. 10. 2017, 9:30)

1. S svojimi besedami (na podlagi teksta) pojasnite naslednje pojme:

(5 točk)

a) Razložite besedo »gneča«. (3)

Veliko ljudi na enem mestu, na kupu. Pred novo trgovino je bila velika gneča, prerinil se je skozi gnečo.

b) Razložite besedo "razvoj". (9)

Spreminjati v popolnejšo, bolj dovršeno obliko, prehajati z nižje stopnje na višjo, postajati večji, močnejši, zrelejši.

c) Razložite besedo "čebelarstvo". (3)

Ukvarjati se z gojenjem čebel, gojiti čebele, pridobivati med, pridobivati čebelje pridelke.

d) Razložite besedno zvezo "družabno/družbeno omrežje". (2)

Spletno okolje, kjer se poudarja komunikacija, izmenjava mnenj, povezanost uporabnikov v mrežo, kjer je omogočena komunikacija.

e) Razložite pomen naslednje besedne zveze: "kulturna dediščina". (4)

Dobrine, podedovane iz preteklosti, odsev in izraz vrednot nekega naroda, identitete, verska in druga prepričanja, znanje in tradicija.

2. S svojimi besedami oz. na podlagi teksta opišite, kaj je Lonely Planet in zakaj je pomemben za Slovenijo.

(5 točk)

Lonely Planet je knjiga, namenjena popotnikom, turistični oz. popotniški vodič, (izdan v več jezikih). Pomemben je predvsem zaradi tega, ker pripomore k prepoznavnosti Slovenije. To je največji popotniški založnik na svetu z enormnim vplivom na turistične tokove, je novica vzbudila doma veliko navdušenja.

(Namenjen je predvsem tistim, ki ne potujejo preko turističnih agencij.)

3. S svojimi besedami oz. na podlagi teksta razložite, zakaj imajo Slovenci pomisleke glede masovnega turizma.

Masovni turizem utegne tudi negativno vplivati na naš gorski svet, povečalo se bo število obiskovalcev, s tem pa možnost nesreč in tudi onasneževanja. Sklepamo lahko, da vsi, ki prihajajo v gore, najbrž niso ekološko osveščeni, kar bo posledično lahko slabo vplivalo na našo naravo (hrup, odpadki ...). Sem spadajo seveda tudi kadrovske omejitve, npr. število in usposobljenost gorskih reševalcev, vodnikov, pa tudi tehnične omejitve – oprema za reševanje, pokritost z GPS signalom, število in dotrajanost reševalne opreme ...

4. Kakšno vlogo igrajo lokalne skupnosti pri varovanju okolja v Sloveniji? Mislite, da bodo še naprej vključene na tak način tudi ob porastu števila turistov v Sloveniji? Razložite svoj vidik na podlagi teksta.

Lokalne skupnosti bodo še naprej oz. še več vključene v varovanje okolja. Z naraščajočim številom gostov, se bo njihova vloga povečala na vseh področjih.

Ker so prve, ki jih množični turizem najbolj prizadeva, saj se dogaja pred njihovim pragom, bodo najbrž upoštevani njihovi predlogi, imele bodo odločilno vlogo pri sprejemanju odločitev. Njihova vloga je tako celo nujna.

Skupaj načrtujejo usmerjanje obiskovalcev, spodbujajo uporabo javnega prevoza.

5. Menite, da se bodo turisti, ki prihajajo v Slovenijo, obnašali odgovorno, če sodite po anketi, izvedeni med obiskovalci Triglavskega narodnega parka? Razmislite o vplivih, ki jih imamo z vsakdanjimi odločitvami na sočloveka in okolje.

Sodeč po anketi lahko sklepamo, da se je večina obiskovalcev pripravljena vesti odgovorno, kajti za vstop v park so pripravljene plačati vstopnino, ker se najbrž zavedajo, da je treba ljudem, ki v parku skrbijo za varnost in čistočo, zagotoviti ustrezno plačilo.

Velik dejavnik, ki kaže na odgovorno ravnanje je tudi način prevoza, torej izbira javnega prevoza, ki izdatno zmanjšuje onesnaženje, ne posega v naravo in v življenjski prostor živali. Hrati tudi manj moti ostale obiskovalce.

6. Je po vašem mnenju trajnostni turizem trend ali stalnica? Je gonilo družbenega in ekonomskega razvoja ali ga zavira? Svoje mnenje pojasnite in podkrepite z argumenti, ki jih ponuja članek kot celota.

- *Samo turizem, ki temelji na spoštovanju narave, kulture in okolja, ima prihodnost. Človek se mora zavedati, da ni edino bitje na tem planetu, njegova dejanja imajo posledice, cena za delovanje proti naravnim zakonom, pa je ponavadi visoka.*
- *Človek je odgovorno in družbeno bitje, ki se zaveda naravne in kulturne dediščine, ki mu je bila zaupana. V čistem okolju so ljudje bolj zadovoljni in imajo večjo storilnost, motiviranost.*
- *Trajnostni turizem omogoča boljšo kakovost življenja, več zaposlitev, izzive v razvoju npr. digitalnem ...*
- *Zeleni turizem omogoča konkurenčni regionalni razvoj, ki ima lahko tudi povezovalno vlogo. Je priložnost za nova in mlada podjetja.*
- *S trajnostnim turizmom se poveča ugled neke države, ohranjajo se določene vrste rastlin in živali, ki bi drugače izumrle.*
- *Temelji na spoštovanju, ki temeljno vodilo za sobivanje nasploh. Z njim se zmanjšuje raba redkih in neobnovljivih virov.*

2. DEL

(40 točk)

Na podlagi prebranega besedila komentirajte naslednjo misel (minimalno 100 besed).

"Izkušnje na žalost kažejo, da mora najprej priti do neprijetnih ali pa tragičnih dogodkov, da se zganejo ustrezne inštitucije in spremenijo sistem."

Na primer:

- *Za vzpon v gore so potrebne tako fizične in psihične priprave, ustrezna oblačila in obutev. Ker se veliko ljudi poda na vzpone brez ustrezne vnaprejšnje priprave in v lastni režiji, so tako napake še posebej pogoste in tudi usodne. Ker Slovenija še nima vpeljanega delujočega in testiranega varnostnega sistema, predvsem kar se tiče povečanega obsega obiskov in števila obiskovalcev, je problem še toliko večji.*
- *Izkušnje iz vsakdanjega življenja kažejo, da se morajo najprej zgoditi nesreče, da nato vlade sprejmejo zavezujočo zakonodajo. Dober primer je onesnaževanje morij, ki se odvija vsak dan in dnevno povzroči pogin živali in uničuje naravni habitat. Nič drugače ni z gorskim svetom.*
- *Vedno je treba upoštevati tudi človeški faktor, da ljudje v kriznih situacijah reagiramo drugače.*
- *Ker ponavadi v gorah še vedno ni GPS signala, ljudje pa se vanje podajajo sami in brez ustrezne opreme, ker je to lahko tudi neke vrste modna muha, so izgubljene minute, ko ponesrečenca ne najdejo, lahko velikokrat usodne.*
- *Ustrezno oblikovan sistem, na primer oskrba z digitalnimi informacijami (nevarni odseki, nezavarovani in dotrajani predeli), ki ga v Sloveniji še vedno ni, bi bistveno pripomogel k temu, da bi bilo manj nesreč, predvsem tistih, ki imajo usodne posledice.*

3. DEL

(40 točk)

Napišite esej (minimalno 300 besed). Izberite ENEGA izmed dveh predlaganih naslovov.

1. *"Mediji so tako blagoslov kot prekletstvo današnje ekonomije."*

Prosimo, izrazite svoje mnenje o trditvi in jo umestite v kontekst sodobnega sveta, zlasti na podlagi uporabe družbenih medijev (socialna omrežja).

2. *"Ali obleka naredi človeka?"*

Do katere mere je res, da lahko natančno ocenimo ljudi glede na njihova oblačila? Upoštevajte razloge, ki potrjujejo ali zavračajo to trditev, in izrazite svoje mnenje v eseju s približno 300 besedami.

